

Advies

**Sectorraad Kunsten en Erfgoed
20 juni 2022**

Advies bij het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 24 januari 2003 houdende bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang en de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat betreft de inbetalinggeving van cultuuroederen ter voldoening van de erfbelasting

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed van de SARC werd op dinsdag 31 mei 2022 door minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management Jan Jambon om advies gevraagd over het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 24 januari 2003 houdende bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang en de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat betreft de inbetalinggeving van cultuuroederen ter voldoening van de erfbelasting.

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed behandelde de adviesvraag tijdens de plenaire vergadering van 7 juni en nadien via schriftelijke weg.

I. SITUERING

De Vlaamse Codex Fiscaliteit voorziet momenteel reeds de mogelijkheid om de erfbelasting te voldoen door de inbetalinggeving van kunstwerken. De regeling wordt echter zelden gebruikt. In dit voorontwerp van decreet wordt voorgesteld om de bestaande regeling om cultuuroederen in betaling te geven ter voldoening van de erfbelasting aantrekkelijker te maken voor toekomstige erflaters, erfgenamen, legatarissen en begiftigden.

II. ADVIES

Positieve ontwikkeling

De SARC beschouwt de wijzigingen aan de regeling voor de inbetalinggeving van cultuuroederen ter voldoening van de erfbelasting als een positieve evolutie.

Men spreekt bijvoorbeeld niet langer over 'kunstwerken', maar het ruimer begrip 'cultuuroederen' wordt gehanteerd wat een opmerkelijke uitbreiding impliceert inzake de soorten te schenken goederen. Ook het publiek toegankelijk maken van cultuuroederen uit private collecties beschouwt de SARC als een positief aspect aan deze regeling.

Daarnaast wordt een toekomstige erflater de mogelijkheid geboden reeds bij leven te anticiperen op de inbetalinggeving van cultuuroederen na het overlijden, wat voordien niet kon. Zo kan de erflater dankzij de voorgestelde wijzigingen een procedure opstarten die zekerheid biedt dat bepaalde cultuuroederen na het openvallen van de nalatenschap in aanmerking komen voor inbetalinggeving en of na diens overlijden de bestemming kunnen krijgen die de erflater voor ogen heeft.

De SARC meent dat de beleidsmaker deze regeling mogelijks nog verder kan uitwerken door effectieve schenkingen aan de Vlaamse overheid ter voldoening van de erfbelasting reeds bij leven ook mogelijk te maken. Dit wordt bv. in Frankrijk reeds toegepast. Ook in het recent bekendgemaakte rapport (25 februari 2022) van de commissie Collectie Nederland heeft men geadviseerd om de successieregeling uit te breiden tot schenken bij leven, meer bepaald om *'het voor particulieren mogelijk te maken al bij leven een werk aan de Rijkscollectie te kunnen schenken tegen dezelfde fiscale voorwaarden zoals die gelden bij toepassing van de successieregeling¹'*.

Zichtbaarheid van het instrument

De SARC erkent dat de regeling voor de inbetalinggeving van cultuuroederen ter voldoening van de erfbelasting zowel onder de private verzamelaars als onder de musea een ondergewaardeerd en weinig gekend instrument is, dit in tegenstelling tot gelijkaardige regelingen in bijvoorbeeld het Verenigd Koninkrijk en Nederland.

Hoewel de voorliggende wijzigingen het instrument eenvoudiger te hanteren maken dan voordien, vraagt de SARC zich af of de wijzigingen ook automatisch een oplossing zullen bieden voor het gebrek aan bekendheid van de regeling. Enige vorm van informatiecampagne lijkt de SARC aangewezen om de regeling meer gekend te maken bij de uiteenlopende doelgroepen. Een dergelijke campagne wordt best breed verspreid via diverse actoren, denk daarbij bv. aan de Koning Boudewijnstichting, publieke culturele erfgoedorganisaties en steunpunten, de koepel van notarissen en andere organisaties die families informeren over de mogelijkheden om nalatenschappen voor te bereiden.

Rol van de Topstukkenraad

De Topstukkenraad wordt aangeduid om de Vlaamse Regering binnen het kader van deze regeling te adviseren over het topstukkengehalte en/of het sleutelwerkenghalte van de voor inbetalinggeving

¹ D.i. 20% multiplier.

aangeboden cultuurgoederen, over de waardeschatting van de aangeboden goederen en ook over de museale bestemming van de aangeboden topstukken en sleutelwerken.

Hoewel de SARC een rol voor de Topstukkenraad een positieve wijziging vindt, pleit de raad ervoor om naast de advisering door de Topstukkenraad ook per schenking de mogelijkheid te voorzien om een bijkomende ad-hoccommissie samen te stellen. In deze commissie kan wanneer nodig specifieke, aanvullende expertise samengebracht worden over de geschonken / te schenken cultuurgoederen, de collectieprofielen van de potentiële museale bestemmingen en de mogelijkheden op het vlak van de publiekswerking. De SARC meent dat een brede expertise nodig is, aangezien het decreet ook bredere mogelijkheden creëert op het vlak van de te schenken cultuurgoederen.

Bestemming van de aangeboden cultuurgoederen

In het voorliggend voorontwerp wordt voorgesteld om deze regeling qua toepassingsgebied toe te spitsen op erfgoed waarvan de verwerving een duidelijke verrijking betekent voor het geheel van de publieke collecties in Vlaanderen, zijnde de 'Collectie Vlaanderen'. Het gaat dan om zowel cultuurgoederen (zowel individuele stukken als collecties) die beantwoorden aan de inhoudelijke criteria 'zeldzaam en onmisbaar' van het Topstukkendecreet, als 'sleutelwerken' voor collectiebeherende cultureelerfgoedorganisaties met een kwaliteitslabel ingedeeld bij het landelijk niveau, of van de universiteitsarchieven of universiteitsbibliotheken.

De SARC merkt op dat er in het voorontwerp enkel gesproken wordt over landelijk ingedeelde organisaties. Naar aanleiding daarvan vraagt de raad om explicieter openingen te creëren in het decreet of de memorie van toelichting die verzekeren dat de aangeboden cultuurgoederen in de meest passende collectie terecht zullen komen, bijvoorbeeld door middel van een langdurige of permanente bruikleen. Dit zal ook de kans dat de stukken publiek getoond zullen worden ten goede komen. De sector zou in het bepalen van de meest passende bestemming een belangrijke rol kunnen spelen, wat aansluit bij het hierboven besproken voorstel over een ad-hoccommissie. De instelling in kwestie waar (een deel van) de cultuurgoederen naartoe zou gaan, zou betrokken moeten worden in de onderhandelingen, zodat er een adequate inschatting gemaakt kan worden van de potentiële (financiële) consequenties van de te aanvaarden bruikleen.

Namens de Sectorraad Kunsten en Erfgoed,

Bart Demuyt, voorzitter
Sigrid Bosmans, ondervoorzitter
Laura Van Wijnsberghe, secretaris